

Barraca de la vinya de cal Jepet

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Rasot del Puig
Alçada: 217

Coordenades:

Latitud: 41.6348
Longitud: 1.86617
UTM Est (X): 405563
UTM Nord (Y): 4609851

Classificació

Número de fitxa 08053-224
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVIII-XIX
Any 1881
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: El seu estat de conservació és excel·lent degut al manteniment que en fan, ja sigui el seu propietari o els pagesos que cultiven els horts adjacents.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A013000170000OM
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 07/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada en un revolt del camí de terra que mena als horts de les Casetes del Puig. Un cop passat el cementiri municipal, en el punt quilomètric 1 de la carretera BV.1273, cal agafar el primer trencall a mà esquerra. La construcció es troba allí mateix, en ple revolt.

Es tracta d'una construcció aïllada, recolzada al marge. És de planta circular, i mesura 2'80 metres de diàmetre interior. Els rocs més grossos es troben situats a les primeres fileres, principalment a la base i als brancals per donar més consistència i solidesa a l'edificació; la resta són més petits però alhora força irregulars, falcats per pedruscall, introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada al sud-oest, amb una llinda plana i una lleixa al damunt. Destaca la data gravada a la llinda amb l'any probable de construcció: 1881; entre els dos vuits hi ha gravada un creu. Els brancals són rectes. Mesura 1'45 metres d'alçada per una amplada màxima exterior de 0'90 metres i mínima interior de 0'60 metres. Els murs tenen un gruix de 0'80 metres. La coberta es de volta per superposició de filades concèntriques. L'exterior de la coberta conserva el voladís i el recobriment de terra i algunes plantes herbàcies i sèdums que ajuden a mantenir la terra. Al seu interior es conserven tres tinells superposats. El del mig mesura 0'48 metres de fons per 0'60 metres d'alçada per 0'45 metres d'amplada. Té una espitllera orientada a l'est molt ben executada.

Al seu interior hi ha una taula baixa feta de fusta amb uns bancs fets amb tronxos tallats a partir d'una biga de fusta melis tallada a la mateixa mida.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3306.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al

tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

